

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 872

din 09.12.2020

Dosar nr.: 303/2020

Petiția nr.: 2533/04.05.2020

Petentă: Asociația pentru protecția Drepturilor Minoritare MIKO IMRE

Reclamat: S.C. Adevăruț Holding S.R.L.

Obiect: 1. potențial conținut discriminatoriu în corpul articolului intitulat "Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui !" postat în data de 13.04.2020 pe site-ul www.adevarul.ro; 2. potențiale comentarii instigatoare la ură pe criterii etnice, care nu au fost șterse într-un termen rezonabil de administratori.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul și domiciliul procedural ales al petentului

1. Asociația pentru protecția Drepturilor Minoritare MIKO IMRE, mun. Sfântu Gheorghe, str. Martinovics Ignác nr. 2, cod poștal 520009

Numele, domiciliul ales și sediul părții reclamate

2. S.C. Adevăruț Holding S.R.L., mun. București, str. Fabrica de Glucoză nr. 21, sector 2

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta reclamă încălcarea dreptului la demnitate a minorității maghiare din România, prin articolul postat în data de 13.04.2020 pe site-ul www.adevarul.ro intitulat "Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui !", știre care a incitat publicul la ură contra maghiarilor prin comentarii xenofobe și rasiste, iar comentariile nu au fost șterse într-un termen rezonabil de administratori.

III. Procedura de citare

4. Prin intermediul adreselor nr. 3204/02.06.2020, respectiv 2533/02.06.2020 s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat.

5. Prin adresa nr. 3811/25.06.2020 a fost comunicat către asociația petentă punctul de vedere formulat de reclamat, în vederea exprimării concluziilor scrise.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

6. Prin memoriul înregistrat la C.N.C.D. cu nr. 2533/04.05.2020, asociația petentă reclamă încălcarea dreptului la demnitate a minorității maghiare din România, conform art. 15 și art. 2 alin. 2 și 5 din O.G. nr. 137/2000.

7. În fapt, la data de 13.04.2020 pe site-ul www.adevarul.ro a apărut o știre intitulată *”Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui !”*, în care apar o serie de speculații și dezinformări pe tema ajutorului venit din partea Ungariei, constând în echipamentele medicale trimise în România. Petentul consideră că știrea site-ului adevarul.ro este formulată în așa fel încât incită publicul la ură contra maghiarilor, iar din moment ce știrea a fost făcută publică, au apărut și comentariile xenofobe și rasiste, venite din partea mai multor persoane, majoritatea cu nume false, însă chiar administratorii site-ului au aprobat comentariile instigatoare la ură pe criterii etnice.

8. Petenta redă câteva dintre comentariile scrise la articol:

” 13.04.2020, 16:15:20

În Romania nu va FI NICIODATĂ NICI UN ȚINUT SECUIESC TRANSILVANIA, ARDEAL PAMÂNT ROMANESC 100%. Să ceară autonomii ungarii prin Sudan sau Ghana nicidecum în România țara Românilor.

13.04.2020, 20:38:45

Romanii din Ardeal sa trimită ceanura și fecale ungurilor acolo la Budapesta.

13.04.2020, 13.04.2020, 20:50:16

sa moara ungurii „prietenii „ noștri acolo .

Noi Români în țara asta nu avem nevoie de unguri /huni in transilvania ,Ardeal sa se duca la ei in asia in mongolia ca acolo le este locul DEFINITIV nu in tara noastra Sa ceara autonomie teritoriala in Ghana, Sudan Burkina Faso sau Etiopia ca acolo le este locul pe viata dar nu in Romania care este tara Romanilor si nu a alogenilor ca hungurii, turcilor, dajanilor,, harabilor si altor boraturi ele pe alte locuri din lumea asta..

“De abia aștept ziua aia in Romania când bozgorii vor fi alungați din Ardeal si Transilvania de unde au venit din străfundurile Asiei. ”

:

13.04.2020

“Iote bre!!! Asa aflu si io ca maghiarii din Romania au patru outze . Ce-ar fi ca bolnaviorii ungurashi sa se trateze numai in "patria muma", lingă ' lor drag ??? Din cocos nu faci gainci si nici din c.... gospodina !!! N-o sa facem romani din unguasii noștri in veci. Ceașeseu a fost prost. A vindut evrei, nemți, si alte nații la export dar pe unguri i-a lasat in pace . Ce bani ar fi făcut daca-i dadea p-o suta lu' Janos Kadar.... ”

:

“Pierdeți vremea. Nici o lecție de demnitate nu se lipește de mongolii mâncători de carne cruda aterizați din fundu' Asiei. Mai bine i-ati invata sa înoate in Mureș si Tisa cu cate o bordura de gat.”

:

“ungurii trebuiau lasati sa se adune in grupuri mari, chiar încurajați, niște infectați cu covind ar fi făcut treaba buna in adunările lor”

Mergeți la vot:

„Sa le uram sa-i ia covidul mai repede”

:

“Nu trebuie sa aşteptam SARS cov2 ci sa le facem tratament preventiv cu plumb, e foarte bun la imunitate (fie ea si parlamentara)!”

9. Asociația petentă apreciază că tocmai comentariile prin conținut sunt foarte grave și incită la ură contra comunității maghiare, ba mai mult sunt îndemnuri la genocid față de maghiari.

10. Petenta consideră important de precizat prevederea din Politica de confidențialitate al S.C. Adevărul Holding S.R.L., din care rezultă dreptul societății de a verifica și aproba/neaproba comentariile scrise pe site. Astfel, la punctul f) se menționează: ”f) *“Control al comportamentului. adevarul.ro este o comunitate a dezbaterei civilizate. Putem să folosim datele dumneavoastră personale pentru a împiedica orice activitate ilegală, interzisă pe site sau care lezează activitatea celorlalți pe site.”*

11. Cu toate acestea, comentariile citate mai sus au fost aprobate și au apărut pe site, deși sunt instigatoare la ură contra etnicilor maghiari și contravin Politicii de confidențialitate a S.C. Adevărul Holding S.R.L., în condițiile în care, din moment ce site-ul adevarul.ro este un site de știri, este frecventat foarte des, iar astfel, comentariile răutăcioase, instigatoare la ură pot ajunge la multe persoane.

12. Prin urmare, petenta consideră că o astfel de atitudine nu trebuie tolerată, ci trebuie sancționată ca atare, fapt pentru care solicită constatarea și sancționarea actului/faptei discriminatorii comise de cotidian, constând în publicarea articolului amintit și aprobarea comentariilor xenofobe de către administratorul paginii web scrise la știrea *“Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui P”*, pe site-ul adevarul.ro.

13. De asemenea, petenta solicită identificarea și sancționarea persoanelor anonime, care au folosit nume false, cu ajutorul Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 2 București, unde a depus o asemenea plângere.

14. Asociația petentă își încadrează susținerile în drept pe prevederile art. 1 alin. 3, art. 4 alin. 2, art. 6 și art. 16 alin. 1 din Constituție, art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 2 alin. 1 și 4, art. 15 din O.G. nr. 137/2000, Decizia nr. 1972/2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Susținerile reclamatului

S.C. Adevărul Holding S.R.L.

15. Prin punctul de vedere cu nr. de înregistrare la C.N.C.D. 3565/16.06.2020, reclamatul precizează că a întreprins toate măsurile de remediere cu privire la știrea și comentariile vizate de plângerea în speță.

17. Reclamatul face trimitere la prevederile Politicii de confidențialitate a site-urilor deținute de acesta unde este prevăzut faptul că: *“(f) Control al comportamentului, adevarul.ro este o comunitate a dezbaterei civilizate. Putem să folosim datele dumneavoastră personale pentru a împiedica orice activitate ilegală, interzisă pe site sau care lezează activitatea celorlalți pe site.”*, fapt ce ar fi dus dus, în opinia asociației petente, la concluzia că procedura prin care trustul de presă publică comentariile utilizatorilor este cea de aprobare prealabilă a fiecărui comentariu al fiecărui utilizator, de la fiecare articol de presă din toate publicațiile aparținând Adevărul Holding S.R.L.

18. Totuși, reclamatul face mențiunea că aceste comentarii provenite de la utilizatori sunt verificate pentru respectarea politicii editoriale, dar și a legislațiilor în vigoare, cu respectarea unui echilibru necesar față de libertatea de exprimare, în mod periodic și mai mult decât atât, la raportarea acestora de către alți utilizatori, raportări pe care reclamatul le onorează într-un timp cât de scurt posibil, în funcție de ordinea și volumul lor.

19. Așadar, procedura de verificare nu se face instant, înainte de publicarea online a fiecărui comentariu, volumul acestora fiind unul foarte mare, de ordinul miilor/pe zi, fapt pentru care utilizatorii postează direct aceste comentarii iar periodic, comentariile sunt verificate, și în caz de neconformitate, șterse, iar utilizatorii fie atenționați cu privire la acest lucru, fie blocați, cu interdicția de a mai comenta.

20. Cu toate acestea, reclamatul face precizarea că de multe ori însă, chiar și după blocarea acestor utilizatori, ei se întorc cu alte “user-name”-uri și alte identități virtuale și tot apar astfel de comentarii nepotrivite, care nu se încadrează în politica editorială.

21. În ceea ce privește prevederea din Politica de confidențialitate cu privire la conturile de utilizator, la lit. c) se stipulează: *”Site-ul nostru se dorește o comunitate. Din acest motiv vă recomandăm să vă creați un profil de utilizator pe site și să participați la discuții. Vă colectăm informațiile de mai sus și pentru faptul că oferim o facilitate prin care primiți ecusoane în funcție de activitatea pe site.*

Urmărim câte comentarii ale dumneavoastră au fost raportate ca și abuzive, care dintre raportările dumneavoastră au fost îndreptățite și ce comentarii relevante ați oferit. Prin acest sistem, primiți ecusoane care vă schimbă statutul pe site, la final putând să deveniți moderator sau chiar blogger. Important este să vă implicați și să raportați corect comentariile abuzive. Această prelucrare se bazează pe executarea unui contract la care Utilizatorii sunt parte sau pe o obligație legală care ne este impusă.”

22. Cu privire la moderarea comentariilor de pe site-ul adevarul.ro, reclamatul dorește să puncteze faptul că îi invită pe cititori să participe activ și să comenteze la materialele publicate pe site. Acestea sunt moderate 24/7, întrucât echipa editorială a site-ului își dorește să organizeze un spațiu de discuții civilizată și inteligent, fără a fi admise jignirile, spam-ul și limbajul licențios.

23. Cu toate acestea, reclamatul admite că este posibil însă ca, din cauza unui volum foarte mare de comentarii, acest proces de moderare să dureze puțin mai mult.

24. Astfel, dacă postarea/comentariul conține mesaje injurioase, instigări la violență sau limbaj licențios, atunci el nu va fi aprobat și dacă aceste mesaje sunt repetate, utilizatorul poate fi “banat”/blocați și nu va mai putea scrie niciodată pe site. Oricine, însă, are posibilitatea de a se reîntoarce cu o altă identitate, cu un alt user și poate posta, din nou, comentarii nepotrivite.

25. Raportat la conținutul articolului în cauză, reclamatul dorește să precizeze faptul că acesta expune publicului fapte reale, documentate, preluate din declarații de presă date public de către cei vizați în articol, într-o manieră care să stârnească comentarii fără a impune însă publicului cititor vreo opinie politică, comentariile vizate și aduse în atenție având, mai ales, substrat istoric.

26. Concret, articolul în cauză cuprinde următoarele:

“Gestul în sine al Ungariei de a ajuta alte țări din vecinătate pentru a face față pandemiei generate de coronavirus poate fi unul lăudabil și nu poate decât să contribuie la ajutarea cadrelor medicale în lupta acestora contra-conometru pentru a salva vieți, fără a ști însă cantitatea de facto oferită organizațiilor subordonate FIDESZ din țările vecine

Ungariei. Evident că orice mască, tabletă de hidroxiclorochină sau costum de protecție primit din partea spitalelor din România poate salva una sau mai multe vieți. Tocmai de aceea gestul Ungariei trebuie apreciat la adevărata sa valoare, la fel cum România a încercat, la rândul său, să ajute Italia (prin trimiterea unor cadre medicale care să lupte, în țara cea mai afectată din Europa, cu același virus ucigaș) sau Republica Moldova (prin echipamente destinate tuturor cetățenilor Republicii Moldova, indiferent de etnia lor și discret, fără surle și trâmbițe) sau Bulgaria.”

Iar apoi,

“Problema pe care mi-o ridic însă se referă la destinația acestor produse medicale și festivismul politicianist prin care guvernul ungar și UDMR au înțeles să își promoveze imaginea, într-o abordare aproape identică prin care Rusia și China au invadat spațiul media mondial. Atât declarația lui cât și cea a lui se referă la faptul că produsele donate sunt doar pentru etnicii maghiari. Ba mai mult, precizează și faptul că aceste produse vor fi distribuite exclusiv în 6 județe din Transilvania! Or, aici lucrurile par că iau o turnură total nepotrivită într-un asemenea moment! Este desuet să scriem despre faptul că virusul SARS-2 nu ține cont de religie, sex sau rasă, etnie sau cetățenie atunci când infestează corpul uman!”

27. În opinia reclamatului, jurnalistul nu a făcut decât să expună problema, în primul rând, dintr-un punct de vedere pozitiv și apoi unul negativ, potrivit unor declarații publice date de către cei vizați în articol, ridicând semne de întrebare din partea publicului cititor, astfel cum este merit orice articol de presă.

28. Reclamatul face trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) unde se pot observa tendințe de ”specializare” a modului în care este examinată libertatea de exprimare în funcție de profesia titularilor acesteia – jurnaliști, avocați sau magistrați – și de rolul lor în statul de drept, iar aceste analize diferențiate se amplifică pe măsură ce se diversifică mijloacele și canalele de comunicare în masă, datorită avansului tehnologiei.

29. Reclamatul adaugă că, în ziua de astăzi, oricine are nu numai dreptul, dar și mijloacele concrete de a se exprima în public, de a-și construi o ”tribună”, fie ea și virtuală, de la care să se adreseze maselor. În acest context, numărul cazurilor care ajung la CEDO a crescut exponențial, iar Curtea abordează o analiză tot mai diferențiată a limitelor acestei libertăți, în funcție de statutul fiecărei categorii și rolul acesteia în înfăptuirea statului de drept.

30. De asemenea, reclamatul se raportează și la prevederile art. 30 din Constituția României, referitor la ”libertatea de exprimare”, unde se fac referiri speciale la ”libertatea presei”, legea fundamentală conferind garanții în plus pentru protecția acesteia, dar și garanții pentru protecția cetățenilor față de informațiile transmise prin presă:

”(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nicio publicație nu poate fi suprimată.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.”

31. Astfel, reclamatul subliniază faptul că libertatea de exprimare reprezintă cadrul general care include și libertatea presei, dar nu se confundă cu aceasta, criteriile pe care trustul de presă se bazează.

32. Concluzionând, reclamatul apreciază că a respectat și respectă în continuare politica editorială a trustului de presă, precum și modalitatea de moderare a comentariilor de pe site-uri.
33. Referitor la mențiunea din cuprinsul citației, reclamatul solicită expres soluționarea cauzei în lipsă.

V. Motivele de fapt și de drept

34. **În fapt**, Colegiul director reține că la data de 13.04.2020 pe site-ul www.adevarul.ro a fost postat articolul intitulat ”**Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui !**”, postare la care au fost făcute comentarii din partea mai multor persoane, majoritatea cu nume false.

35. **În drept**, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.), Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

36. Colegiul reține că asociația petentă reclamă atât conținutul articolului postat, cât și comentariile care au survenit urmare a apariției articolului în mediul on-line a publicației reclamate, solicitând constatarea și sancționarea actului/faptei discriminatorii comise de cotidian, constând în publicarea articolului amintit și aprobarea într-un mod indirect a comentariilor considerate xenofobe de către administratorii paginii web prin modul în care au gestionat procedura de ștergere a unor comentarii neconforme.

37. Luând act de plângere, astfel cum este formulată, Colegiul analizează posibila încălcare a dreptului la demnitate a reprezentanților minorității maghiare, respectiv respectarea sau nu a limitei libertății de exprimare, atât prin postarea articolului, cât și prin comentariile apărute pe marginea acestuia.

38. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de C.N.C.D. este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile din litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

39. Reținând în coroborare cu speța dedusă spre soluționare definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director se raportează, în ceea ce privește analiza unui act / a unei fapte care încalcă dreptul la un tratament egal, la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

40. Examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care mesajul transmis prin articolul de presă postat în publicația electronică <https://adevarul.ro> ar fi putut aduce atingere drepturilor minorității maghiare prin lezarea demnității, astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

41. Astfel, în soluționarea prezentei sesizări, raportat la primul capăt de cerere, postarea articolului, Colegiul apreciază că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1), (4), (8) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000);

42. Pe fond, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, s-ar impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

43. Având în vedere necesitatea analizei limitei dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate, Colegiul director s-a raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.).

44. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: *„Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”*

45. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa, libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: *„comportă îndatoriri și responsabilități”*. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: *„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

46. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții, elemente care sunt analizate în ordinea care urmează:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;

- legitimitatea restrângerii, care trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

47. Prin urmare, eventuala limitare a dreptului la exprimare trebuie să fie expres prevăzută de lege (prevedere legală care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit¹.

48. Pentru o analiză completă, urmează a fi analizate punctual cerințele impuse de C.E.D.O., după cum urmează.

Ingerința să fie prevăzută de lege

49. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

50. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”, iar art. 30 din Constituția României prevede:

”(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) ...

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.”

51. Colegiul apreciază că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

52. Raportat la a doua cerință, scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de etnia acestora.

¹ Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801

53. Protecția demnității unei persoane aparținând unei categorii de persoane, minorități sau chiar a unei comunități, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, conținutul articolului în discuție, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele prevăzute de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios;
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de etnia sa.

54. În cazul de față, Colegiul director analizează prin mesajul transmis, discursul reclamatului prin postarea articolului *"Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui Kelemen Hunor!"*, contextul, terminologia.

55. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

56. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare este necesară într-o societate democratică.

57. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („*pressing social need*”).

58. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.²

59. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margină de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marja de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO³.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare:

60. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, C.E.D.O. a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu, pe care le redăm în cele ce urmează:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale;
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate

² Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.

³ Vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49.

- democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător;
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități;
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO;
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (**SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 60; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 42);
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (**GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (**GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI**, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (**WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (**NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, **IVANOV împotriva RUSIEI**, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele

- independente; C.E.D.O. este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare;
- l) în exercitarea supervizării, C.E.D.O. analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor;
- m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitate lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare;
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea C.E.D.O.;
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (**INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53)
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **DE HAES și GIJSELS împotriva BELGIEI**, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, § 37; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 59; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 55; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 44; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 41);

- q) presa nu are doar dreptul, ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, C.E.D.O. consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (**CUMPĂNĂ ȘI MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (**AHMED ȘI ALȚII împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

61. În scopul de a determina dacă articolul cu titlul "*Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui !*", postat în publicația electronică <https://adevarul.ro> la rubrica "Ancheta săptămânii" în data de 13.04.2020, obiect al prezentei sesizări constituie un "discurs de ură", Colegiul director va examina: obiectivul urmărit de către partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, autorul articolului, unde au fost făcute afirmațiile, modalitatea de publicare.

62. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să realizeze portretizarea minorității maghiare în ipostază degradantă sau ofensatoare sau reprezintă un demers jurnalistic cu prezentarea unor informații precise. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

63. Colegiul constată că în prezenta cauză, raportat la conținutul articolului, nu s-a depășit sfera libertății de exprimare, prin conținutul acestuia fiind expuse publicului fapte reale, cu o anumită documentație în spate, fapte și date preluate, conform apărării reclamatului, din declarații de presă publice ale celor vizați în articol, într-o manieră care a stârnit, într-adevăr comentarii cu substrat istoric, având în vedere sensibilitatea relațiilor politice dintre minoritatea maghiară și majoritate.

64. Colegiul director apreciază astfel, că informația conținută în articolul în discuție, care a tratat problematica ajutorului venit din partea Ungariei, constând în echipamentele medicale trimise în România, nu este de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, astfel încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.

65. Prin urmare, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etnic.

66. De asemenea, în luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

67. În același sens, în ceea ce privește modalitatea de sancționare a nerespectării dreptului la demnitate, este important de reținut și **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** care atestă faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

68. Concluzionând, Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale.

69. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la **libertatea presei**, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

70. Având în vedere și faptul că, până la urmă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice⁴, Colegiul director apreciază că, în speța de față, în ceea ce privește primul capăt de cerere reprezentat de conținutul articolului, nu se impune o interferență a statului în limitarea libertății de exprimare întrucât modalitatea de exprimare prin actul jurnalistic

⁴ CEDO, între altele, Lingens vs. Austria (nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986), Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România.

ce face obiectul sesizării prezente se încadrează tocmai în limitele libertății de exprimare, astfel cum este consacrat acest drept în legislația internă și în convențiile internaționale privind protecția drepturilor omului, respectiv în jurisprudența internă și internațională.

71. Aplicând principiile C.E.D.O., se constată următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel că în mod obligatoriu trebuie evitate afirmațiile care în mod gratuit îi ofensează pe alții fără a contribui la o dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 5.18., lit. c);
- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță (pct. 5.18., lit. f);
- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 5.18., lit. k).

72. Colegiul apreciază că "una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare”⁵.

73. Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un politician, persoană în funcție de demnitate publică. Rolul în societate al autorului declarației nu justifică ingerința statului în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare.

Modalitatea de adresare

74. Cu toate că este un fapt cert că între minoritatea maghiară și majoritatea statului român au existat dintotdeauna sensibilități și există un teren propice pentru lansarea de abordări, comentarii nuanțate, totuși, prin conținutul articolului, prin limbajul folosit și informația transmisă, nu se atinge o limită prin care să se încalce un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.

75. Astfel, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etnic.

Concluzii

76. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

77. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

⁵ A se vedea Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, comentată și adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66.

78. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de reclamat, conținutul articolului, contextul în care a avut loc, autorul acestuia, Colegiul director apreciază că nu sunt încălcate prevederile art. 15 din O.G. nr. 137/2000, nu se impune o interferență a statului în limitarea libertății de exprimare, articolul în discuție **se încadrează în limitele libertății de exprimare**, astfel cum este consacrat acest drept în legislația internă și în convențiile internaționale privind protecția drepturilor omului, respectiv în jurisprudența internă și internațională.

79. În ceea ce privește **cel de-al doilea capăt de cerere**, comentariile survenite pe site-ul cotidianului reclamat, ca reacție la articolul postat, Colegiul director se raportează la apărarea reclamatului, prin care se menționează că aceste comentarii provenite de la utilizatori sunt verificate pentru respectarea politicii editoriale, dar și a legislațiilor în vigoare, cu respectarea unui anumit echilibru față de libertatea de exprimare, în mod periodic și la raportarea acestora de către alți utilizatori, raportări pe care reclamatul susține că le onorează într-un timp cât de scurt posibil, în funcție de ordinea și volumul lor.

80. Prin urmare, astfel cum admite și reclamatul, procedura de verificare nu se face instant, înainte de publicarea online a fiecărui comentariu, justificarea reclamatului convergând spre volumul foarte mare de comentarii existent, fapt pentru care utilizatorii postează direct aceste comentarii iar verificarea acestor comentarii se face *”periodic”*, iar în caz de neconformitate, șterse, utilizatorii fiind fie atenționați cu privire la acest lucru, fie blocați, cu interdicția de a mai comenta.

81. Cu toate acestea, astfel de deviații în exprimare ale utilizatorilor survin de cele mai multe ori, chiar și după *”atenționarea / blocarea”* acelor utilizatori, astfel cum însuși reclamatul precizează, deoarece aceștia pot apela la alte *”user-name”*-uri și alte identități virtuale postând astfel de comentarii nepotrivite, care nu se încadrează în politica editorială.

82. Concret, în ceea ce privește procedura de moderare a postărilor utilizatorilor pe marginea articolelor publicate pe site, Colegiul se raportează la apărarea reclamatului și reține că, dacă o postare/un comentariu conține mesaje injurioase, instigări la violență sau limbaj licențios, atunci el nu va fi aprobat și dacă aceste mesaje sunt repetate, utilizatorul poate fi *”banat”/bloca*t și nu va mai putea scrie pe site, ca utilizator cu numele/user-ul respectiv; oricine, însă, are posibilitatea de a se reîntoarce cu o altă identitate, cu un alt user și poate posta, din nou, comentarii nepotrivite.

83. Colegiul ia act de conținutul comentariilor survenite pe marginea articolului postat, reținând că modalitatea de exprimare a anumitor utilizatori, mesajele transmise incită la ură împotriva comunității maghiare, chiar dacă mesajul articolului nu are același efect. Astfel, Colegiul se raportează în aprecierea de mai-sus la mesaje cum ar fi:

- *”Romanii din Ardeal sa trimită ceanura și fecale ungurilor acolo la Budapesta”.*
- *”sa moara ungurii „prietenii,, noștri acolo”*
- *”bozgorii”*
- *”Mai bine i-ati invata sa înoate in Mureș si Tisa cu cate o bordura de gat.”*
- *„Sa le uram sa-i ia covidul mai repede”*
- *”Nu trebuie sa așteptam SARS cov2 ci sa le facem tratament preventiv cu plumb, e foarte bun la imunitate (fie ea si parlamentara)!”*

84. Colegiul director nu poate reține apărarea reclamatului conform căreia în ziua de

astăzi, oricine are nu numai dreptul, dar și mijloacele concrete de a se exprima în public, de a-și construi o "tribună", fie ea și virtuală, de la care să se adreseze maselor, întrucât tocmai acest rol îl au administratorii site-ului adevarul.ro, de a gestiona astfel de ieșiri/afirmații/manifestări de opinii care incită la violență, ură, injurii.

85. Prin urmare, în analiza fondului cauzei, prin prisma domeniului discriminării, a tratamentului diferențiat, Colegiul director al C.N.C.D. analizează în ce măsură reclamatul avea obligația de a verifica dacă comentariile încărcate pe site-ul dedicat cotidianului corespund din punctul de vedere al criteriilor legale, criterii care sunt reiterate prin politica editorială invocată în apărare chiar de către reclamat, modul în care a gestionat postarea comentariilor neconforme și urmează a analiza în ce măsură acest comportament întrunește elementele unei fapte de discriminare ce intră sub incidența O.G. nr. 137/2000.

86. Coroborând toate elementele probatorii ale dosarului și analizând aspectele de mai sus, acțiunea astfel cum a fost formulată, în ceea ce privește cel de-al doilea capăt de cerere (comentariile la articolul postat "*Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui ... !*") și definiția discriminării astfel cum este prevăzută în art. 2, respectiv art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul director decide că, raportat la aspectele sesizate de asociația petentă, se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, respectiv încălcarea demnității membrilor comunității maghiare.

87. Nu poate fi reținut argumentul reclamatului folosit în apărare, conform căruia volumul comentariilor pe marginea articolelor publicate pe platforma on-line a cotidianului este foarte mare, fapt pentru care procedura de verificare a acestora din punctul de vedere al conformității este îngreunată.

88. Colegiul director face trimitere la jurisprudența C.E.D.O., la cauza *Delfi as c. Estonia*, unde Curtea Europeană a respins cererea reclamantei, gestionară a unui portal (internet) de știri, prin care aceasta critica, din perspectiva articolului 10 din Convenție, sancțiunea care îi fusese aplicată potrivit dreptului intern, pentru responsabilitatea care i-a fost stabilită cu privire la mesajele anonime ale cititorilor site-ului pe care îl gestiona. În esență, raționamentul Curții a recunoscut existența unei ingerințe, pe care însă a considerat-o legală, justificată și proporțională, având în vedere caracterul extrem de insultător al mesajelor analizate, postate pe site-ul de știri gestionat de reclamantă, având în vedere faptul că aceasta nu a împiedicat expunerea lor, ținând seama de profitul înregistrat de reclamantă de pe urma acestor mesaje, ținând seama de garanția anonimului pe care reclamanta îl permitea autorilor mesajelor și, nu în ultimul rând, luând în considerare caracterul rezonabil al sancțiunii impuse de instanțele interne în sarcina reclamantei. Referitor la decizia CEDO în cazul *Delfi vs. Estonia* s-a decis că publicația estoniană este responsabilă pentru comentariile cititorilor și că este publisher-ul acestora, astfel că judecătorii din Estonia au judecat corect când au decis sancționarea site-ului pentru publicare de comentarii defăimătoare.

89. De asemenea, Colegiul mai face trimitere și la cauza *Magyar Tartalomsgaltatok Egyesulete și Index.hu Zrt vs. Ungaria* unde se face referire la angajarea răspunderii proprietarului unei pagini web, pentru comentariile utilizatorilor, aceasta indicând existența unui disclaimer în care se precizează că nu poartă responsabilitatea comentariilor postate.

90. Libertatea de exprimare este un drept recunoscut de societate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului statuând deseori rolul esențial al acesteia într-o societate democratică,

dar ea nu trebuie să încalce anumite limite care țin în plus de protecția reputației și drepturilor celorlalți.

91. Prin urmare, este evident că această libertate comportă obligații și responsabilități, astfel încât este de dorit să fie evitate afirmațiile care offensează în mod gratuit fără a duce la un progres al relațiilor umane. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează intoleranța. Se impune astfel descurajarea încălcării dreptului la demnitate, indiferent de calitatea persoanelor care comit o astfel de faptă și oriunde se fac astfel de afirmații.

92. Astfel, Colegiul director constată că o serie de comentarii precizate mai sus, dintre cele postate pe portalul deținut și administrat de către partea reclamată, nu sunt protejate de art. 10 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale întrucât nu doar că nu prezintă vreo utilitate, din perspectiva dialogului, ci conduc la generalizări, la jigniri, precum și la crearea unui cadru intimidant și ostil pe criterii de apartenență etnică, întrunind aspectul de comentarii cu puternic caracter rasist, fără niciun fel de justificare în spațiul public, chiar cu incitare la ură și violență în mod vădit.

93. Atât articolul, cât și comentariile iscate pe marginea acestora au fost publice, vizionarea acestora fiind accesibilă oricărui doritor, având astfel un caracter public.

94. Colegiul reține că partea reclamată s-a delimitat într-o oarecare măsură, atât prin instituirea de condiții, reguli de utilizare a site-ului / obligații în sarcina membrilor și a membrilor comunității "adevarul.ro" la secțiunea Termeni și Condiții, respectiv prin Codul Deontologic și de Etică al jurnalistului "Adevărul" (în ce privește conținutul editorial), cât și prin blocarea, în cele din urmă, a comentariilor neconforme.

95. În același timp, Colegiul reține rolul administratorilor site-ului www.adevarul.ro care trebuie să fie unul constant activ în ceea ce privește obligația clară de a proceda la blocarea / eliminarea mesajelor rasiste ori instigatoare la ură ori/și de a avertiza utilizatorii că nu sunt permise exprimări rasiste inacceptabile și pentru existența cărora nu poate exista nicio justificare.

96. Colegiul recomandă instituirea de filtre care să blocheze postarea imediată a comentariilor care au în cuprinsul lor cuvinte injurioase sau folosesc limbaj licențios, iar regulile de comentare să fie precis detaliate și afișate vizibil pentru ca utilizatorii rău voitori să-și asume comportamentul abuziv și să funcționeze chiar ca o descurajare clară.

97. Astfel, procesul de aprobare a comentariilor prin fixarea și aplicarea unui set clar de restricții ar trebui să ofere un control deplin asupra vizualizării comentariilor și eliminării celor de calitate scăzută în timp real, iar încrederea în informația transmisă de cotidian pe platforma online să nu fie afectată.

98. Concluzionând, Colegiul director constată că, în speța de față sunt îndeplinite condițiile pentru ca o faptă să fie apreciată drept discriminare, fapt pentru care aspectele sesizate de asociația petentă constituie faptă de discriminare potrivit art. 2, alin. 1 coroborat cu art. 2 alin. 4 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

99. Alineatul 4 al art. 2 din O.G. nr. 137/2000 prevede următoarele: "*Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub*

incidența legii penale.”

100. În situația discriminării indirecte, ne plasăm în câmpul de aplicare al unui criteriu aparent neutru, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă în fapt se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis, ceea ce se poate reține și în speța de față prin inacțiunea în timp real, luarea de măsuri cu întârziere cu privire la administrarea / postarea / afișarea comentariilor jignitoare.

101. La stabilirea sancțiunii contravenționale în ceea ce privește fapta constatată raportat la cel de-al doilea capăt de cerere, se are în vedere, totuși, că există proceduri de gestionare a comentariilor neconforme apărute pe site, fapt care denotă, mai degrabă, o ineficiență a măsurilor luate pentru astfel de situații nedorite, fapt pentru care Colegiul director consideră oportună aplicarea sancțiunii avertismentului contravențional, în conformitate cu prevederile O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, respectiv art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7. Apreciem că avertismentul contravențional este o sancțiune efectivă, disuasivă și proporțională, suficient pentru a atinge scopul urmărit de lege: reeducarea, dar mai ales motivarea contravenientului de a preîntâmpina comiterea unor fapte similare celor analizate în prezenta speță.

102. Totodată, Colegiul director al C.N.C.D. recomandă reclamatului să se aplece cu o atenție sporită asupra sistemului de verificare a comentariilor care survin la articolele postate, să instituie o procedură clară și detaliată prin care se urmărește limbajul folosit, mesajele care se transmit cu potențial periculos, să îmbunătățească măsurile dispuse deja, în vederea realizării unei proceduri de moderare eficientă cu efecte în timp real.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Articolul intitulat *”Emiratele Arabe Unite – lecție de demnitate dată Ungariei și lui !”* – faptele sesizate nu constituie discriminare conform art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din **O.G. 137/2000**, republicată și se încadrează în libertatea de exprimare;
2. În ceea ce privește comentariile, modul în care a gestionat reclamatul postarea acestora constituie discriminare conform art. 2 alin. (1) și (4) coroborat cu art. 15 din **O.G. 137/2000**, republicată;
3. Aplică sancțiunea avertismentului contravențional conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din O.G. nr. 2 din 2001;
4. Recomandă îmbunătățirea sistemului de filtrare a comentariilor pe site-ul adevarul.ro;
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată online în data de 09.12.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU Adrian – Membru, GRAMA Horia – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA Maria – Membru, OLTEANU Cătălina – Membru, POPA Claudia Sorina – Membru.

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Red.: C.J. și C.M.I.

Data redactării: 29.12.2020

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.